BRIEF REPORT

Assessment of Family Health Unit Employees' Knowledge about Relactation and Induced Lactation in Healthcare Centers in Sari, 2023

Abbas Alipour[1],
Mahshid Ahmadi[2],
Mohammad Reza Dabbaghzadeh[3],
Saeed kargar-soleimanabad[4],
Fatemeh Tehrani-Zamani[5]

[1] Professor, Community Medicine Department, Medical Faculty, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran
[2] Associate Professor, Community Medicine Department, Faculty of Medicine, Mazandaran University of Medical Science, Sari, Iran
[3] MSc of Health Care Services Management, Health Deputy, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran
[4] Medical Student, Student Research Committee, Faculty of Medicine, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran
[5] Medical Student, Gastrointestinal Cancer Research Center, Non-communicable Diseases Institute, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran

(Received July 3, 2023 ; Accepted October 28, 2023)

Abstract

Background and purpose: The main purpose of this study was to assess the level of knowledge of Family Health Unit employees in healthcare centers in Sari with regard to the relactation and induced lactation in 2023.

Materials and methods: In this qualitative and cross-sectional study, the level of knowledge of the healthcare service employees for mothers and children in healthcare centers in Sari in increasing breastfeeding were evaluated.

Results: The result of this study revealed that only 9 participants (18%) reported previous activity in promoting relactation and induced lactation, and all of these participants also had successful experience in increasing relactation and induced lactation. The mean score (standard deviation) of participants' knowledge level was 15.28 (2.33).

Conclusion: The findings of the present study highlighted that Family Health Unit employees who are effectively involved with mothers and infants can have successful experience in exclusive breastfeeding with breast milk, both naturally and induced, if they have sufficient knowledge.

Keywords: induced lactation, relactation, family health

J Mazandaran Univ Med Sci 2023; 33 (Supple 2): 354-357 (Persian).

Corresponding Author: Fatemeh Tehrani-Zamani - Gastrointestinal Cancer Research Center, Non-communicable Diseases Institute, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran. (E-mail: tehrani.fa75@gmail.com)

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-02-08]

گزارش کوتاه

مجله دانشگاه علوم پزشکی مازندران
دوره سی و سوم شماره ویژه نامه ۲ آذر سال ۱۴۰۲ (۳۵۴-۳۵۷)

ارزیابی میزان آگاهی کارکنان واحد بهداشت خانواده در مراکز بهداشتی درمانی در مورد افزایش مجدد شیردهی و القا شیردهی ساری، ۱۴۰۲

عباس علیپور[۱]
مهشید احمدی[۲]
محمد رضا دباغ زاده[۳]
سعید کارگر سلیمان آباد[۴]
فاطمه تهرانی زمانی[۵]

چکیده

سابقه و هدف: شیر مادر با ترکیب غذایی خاص خود بهترین منبع تغذیه نوزادان است. این مطالعه با هدف ارزیابی میزان آگاهی کارکنان واحد بهداشت خانواده در مراکز بهداشتی درمانی در مورد افزایش مجدد شیردهی و القا شیردهی در ساری در سال ۱۴۰۲ انجام شد.

مواد و روش‌ها: در این مطالعه کیفی و مقطعی، میزان آگاهی کارکنان خدمات بهداشتی به مادر و کودک در مراکز بهداشتی درمانی شهرستان ساری در مورد افزایش مجدد شیردهی و القا شیردهی مورد ارزیابی قرارگرفت.

یافته‌ها: از میان افراد مورد مطالعه تنها تعداد ۹ نفر (۱۸ درصد) سابقه فعالیت در زمینه افزایش مجدد شیردهی و القا شیردهی ذکر می‌کردند، که همه‌ی این افراد تجربه موفق در زمینه افزایش مجدد شیردهی و القا شیردهی نیز داشتند. میانگین نمرات (انحراف معیار) و میزان آگاهی افراد مورد مطالعه برابر با ۱۵/۲۸ (۲/۳۳) بود.

استنتاج: این مطالعه نشان داد کارکنان بهداشت خانواده که به‌طور موثری با مادر و نوزاد در ارتباطند، در صورت داشتن دانش کافی، می‌توانند تجربه موفقی در زمینه شیردهی انحصاری با شیر مادر، چه به‌صورت طبیعی یا چه به صورت القایی داشته باشند.

واژه های کلیدی: شیردهی القایی، افزایش مجدد شیردهی، بهداشت خانواده

مقدمه

شیر مادر بهترین منبع تغذیه تقریبا برای همه نوزادان بوده وکلیه نیازهای شیرخوار را برآورده می‌نماید(۱). از نظر تکاملی و تغذیه‌ای، تغذیه انحصاری با شیرمادر برای ۶ ماه اول زندگی، و ادامه آن تا دو سال زندگی، به‌عنوان غذای استاندارد طلایی برای شیرخوار شناخته شده است؛ در واقع شیر مادر با ترکیب غذایی خاص خود موثرترین عامل جهت تامین سلامت و بقا کودک بوده و به خوبی به نیازهای بیولوژیکی و روانی شیرخوار پاسخ می‌دهد(۴-۲).

مولف مسئول: فاطمه تهرانی زمانی– ساری: دانشگاه علوم پزشکی مازندران، پژوهشکده بیماری های غیر واگیر E-mail: tehrani.fa75@gmail.com
۱. استاد، گروه پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران
۲. دانشیار، گروه پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران
۳. کارشناس ارشد مدیریت خدمات بهداشتی درمانی، معاونت بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران
۴. دانشجوی پزشکی، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران
۵. دانشجوی پزشکی، مرکز تحقیقات سرطان دستگاه گوارش، پژوهشکده بیماری های غیر واگیر، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران
تاریخ دریافت : ۱۴۰۲/۵/۸ تاریخ ارجاع جهت اصلاحات : ۱۴۰۲/۵/۱۸ تاریخ تصویب : ۱۴۰۲/۸/۶

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-02-08]

شیردهی انحصاری با شیرمادر، بیش‌ترین محافظت را در برابر عفونت‌های تنفسی و گوارشی که از عفونت‌های شایع دوران کودکی هستند، برای شیرخوار به همراه دارد و میزان مرگ و میر نوزادان و کودکان را به میزان ۱۳ درصد کاهش می‌دهد. کودکان شیر مادرخوار حداقل شش برابر بیش‌تر از سایر کودکان، شانس زنده ماندن در ماه‌های اولیه زندگی را دارند(۷-۵). از طرفی علاوه بر جنبه تغذیه‌ای، تغذیه با شیر مادر راحت و کم هزینه است و موجب پیوند عاطفی بین مادر و نوزاد می‌شود(۳). عوامل متعددی سبب افت و کاهش ترشح شیر مادر می‌شوند. شایع‌ترین علت نارسایی شیردهی، شیر ناکافی یا نداشتن شیر (۸۰ درصد) است. سن، برابری، تحصیلات، وضعیت اجتماعی- اقتصادی، مذهب، ساختار خانواده، و وضعیت شهری در مقابل روستایی مادر، همگی بر وقوع نارسایی شیردهی تأثیر داشتند. تصور نداشتن شیر کافی اغلب منجر به شیر دادن نادر می‌شود که منجر به کاهش واقعی تولید شیر مادر می‌شود(۸).

مواد و روش ها

این مطالعه یک بررسی کیفی و مقطعی می‌باشد که به ارزیابی میزان آگاهی کارکنان واحد بهداشت خانواده در مراکز بهداشتی درمانی در مورد افزایش مجدد شیردهی و القا شیردهی در سال ۱۴۰۲ در شهر ساری می‌پردازد. در این مطالعه کارکنان واحد بهداشت خانواده در مراکز بهداشتی درمانی مورد بررسی قرارگرفته‌اند میزان آگاهی افراد مورد بررسی در مورد افزایش مجدد شیردهی و القا شیردهی، میزان سابقه کار افراد مورد مطالعه در زمینه ترویج با تغذیه با شیر مادر و مدت زمان مذکور بررسی شد. سطح آگاهی افراد مورد مطالعه بر حسب متغیرهای تحصیلات، سن، میزان سابقه کار در زمینه ترویج تغذیه با شیر مادر، سابقه فعالیت در زمینه افزایش مجدد شیردهی والقا شیردهی و داشتن تجربه موفق در زمینه افزایش مجدد شیردهی و القا شیردهی مورد ارزیابی قرار گرفت.

یافته‌ها و بحث

در بررسی رابطه‌ی سطح آگاهی افراد با سابقه کار افراد در دو گروه کم‌تر از ۱۵ سال و بیش‌تر از ۱۵ سال، میانگین نمرات افراد به ترتیب ۲/۴±۱۵/۴ و ۲/۲±۱۵ بود و از نظر آماری تفاوت معنی‌داری میان دو گروه به دست نیامد (P= ۰/۴۸). هم‌چنین در بررسی رابطه سطح آگاهی افراد با سابقه‌ی فعالیت افراد در زمینه افزایش مجدد شیردهی و القا شیردهی مشخص گردید که میانگین سطح نمرات افراد در دو گروه افراد با سابقه کاری در این زمینه و افراد بدون سابقه کار در زمینه افزایش مجدد شیردهی و القا شیردهی به‌ترتیب ۲/۰۳±۱۵/۲ و ۳/۵±۱۶ بود و از نظر آماری تفاوت معنی‌داری نداشت (P=۰/۹۷). از میان افراد مورد مطالعه هیچ‌کدام افراد سابقه‌ی شرکت در کارگاه ترویج تغذیه با شیر مادر را نداشتند. در ادامه مشخص گردید که میانگین سابقه‌ی کاری افراد مورد مطالعه در زمینه ترویج تغذیه با شیر مادر ۷±۱۴ سال بوده است. کم‌ترین سابقه‌ی کاری ۲ سال و بیش‌ترین سابقه‌ی کاری ۲۸ سال بوده است. از میان افراد مورد مطالعه تنها تعداد ۹ نفر (۱۸ درصد) سابقه فعالیت در زمینه افزایش مجدد شیردهی و القا شیردهی ذکر می‌کردند، که همه این افراد ۹ نفر (۱۸ درصد) تجربه موفق در زمینه افزایش مجدد شیردهی و القا شیردهی نیز داشتند. به‌طور کلی در این مطالعه، میزان آگاهی افراد مورد بررسی در مورد افزایش مجدد شیردهی و القا شیردهی از ۱۰ تا ۲۳ متغیر بوده است. میانگین نمرات (انحراف معیار) و میزان آگاهی افراد مورد مطالعه برابر با ۱۵/۲۸ (۲/۳۳) بوده است. تعداد ۱۹ نفر (۳۸ درصد) افراد نمرات بیش‌تر و مساوی ۱۵ کسب کردند. هم‌چنین در بررسی میزان آگاهی افراد در رابطه با افزایش مجدد شیردهی و القای شیردهی نشان داد، تعداد ۲۶ مورد (۵۲ درصد) پاسخ درست در رابطه با تعریف افزایش مجدد شیردهی و تعداد ۲۰ مورد (۴۰ درصد) پاسخ درست در رابطه با تعریف القای شیردهی داشتند. تنها ۹ مورد (۱۸ درصد) پاسخ درست به هر دو سوال گزارش شد. سطح آگاهی

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-02-08]

افراد مورد مطالعه بر حسب متغیرهای تحصیلات، سن، میزان سابقه کار در زمینه ترویج تغذیه با شیر مادر، سابقه فعالیت در زمینه افزایش مجدد شیردهی و القا شیردهی و داشتن تجربه موفق در زمینه افزایش مجدد شیردهی و القا شیردهی مورد ارزیابی قرارگرفت. همان طورکه اشاره شد، بین سطح آگاهی افراد مورد مطالعه و متغیرهای مذکور ارتباط آماری معناداری مشاهده نگردید. مطالعه حاضر نشان داد ۱۸ درصد افراد سابقه فعالیت در زمینه افزایش مجدد شیردهی و القا شیردهی داشتند که تمامی این افراد تجربه موفقی در این زمینه داشتند. با وجودی که انتظار می‌رود ماماها از زنان در شروع و تداوم شیردهی حمایت کنند، اما این درصد به نسبت درصد پایینی است(۹). این نتایج مشابه نتایج مطالعه‌ای بود که Ikobah و همکاران با هدف بررسی میزان آگاهی کارکنان بهداشتی در مراکز بهداشتی درمانی شهر کالابر از تغذیه با شیر مادر انجام داد که نشان داد آگاهی کارکنان بهداشتی از تغذیه با شیر مادر به‌طور کلی خوب بوده اما کم‌تر از حد مطلوب است (۲۷ درصد). حرفه‌های مرتبط با سلامت باید اطلاعات فعلی را در مورد بهترین شیوه‌های شیردهی در حد کافی داشته باشند(۱۰).

References

1. Andreas NJ, Kampmann B, Mehring Le-Doare K. Human breast milk: A review on its composition and bioactivity. Early Hum Dev 2015; 91(11): 629-635.
2. Nuzzi G, Trambusti I, ME DIC, Peroni DG. Breast milk: more than just nutrition! Minerva Pediatr 2021; 73(2): 111-114.
3. Martin CR, Ling PR, Blackburn GL. Review of Infant Feeding: Key Features of Breast Milk and Infant Formula. Nutrients 2016; 8(5): 279.
4. Binns C, Lee M, Low WY. The long-term public health benefits of breastfeeding. Asia Pac J Public Health 2016; 28(1): 7-14.
5. Darmstadt GL, Bhutta ZA, Cousens S, Adam T, Walker N, De Bernis L. Evidence-based, cost-effective interventions: how many newborn babies can we save? Lancet 2005; 365(9463): 977-988.
6. Motsa LF, Ibisomi L, Odimegwu C. The influence of infant feeding practices on infant mortality in Southern Africa. Matern Child Health J 2016; 20: 2130-2141.
7. Winikoff B. Breastfeeding. Curr Opin Obstet Gynecol 1990; 2(4): 548-555.
8. Sultana A, Rahman KU, Manjula S. Clinical update and treatment of lactation insufficiency. Med J Islamic World Acad Sci 2013; 21(1): 19-28.
9. Grabowski A, Anderson OS, Zielinski R, Scott M, Hammer L, Bassil M, et al. Midwifery students better approximate their self-efficacy in clinical lactation after reflecting in and on their performance in the LactSim OSCE. Adv Simul (Lond) 2020; 5: 28.
10. Ikobah JM, Ikpeme O, Omoronyia O, Ekpenyong N, Udoh E. Current Knowledge of Breastfeeding Among Health Workers in a Developing Country Setting: A Survey in Calabar, Nigeria. Cureus 2020; 12(9): e10476.

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-02-08]